

МИНИСТЕРСТВО НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО
ДВУГОДИШНО СПОРАЗУМЕНИЕ

за сътрудничество между Министерството на здравеопазването на Република България и Регионалния офис за Европа на Световната здравна организация (СЗО) за 2020 – 2021 г.

(Одобрено с Решение № 112 от 20 февруари 2020 г. на Министерския съвет. В сила от 3 април 2020 г.)

Подписано от:

За Министерството на здравеопазването:

Кирил Ананиев,

За Регионалния офис за Европа на СЗО:

Д-р Ханс Хенри

П. Клуге,

министър на

регионален директор

здравеопазването

Дата: 3.04.2020 г.

Дата: 5.03.2020 г.

ВЪВЕДЕНИЕ

Този документ представлява Двугодишно споразумение за сътрудничество (Двугодишно споразумение) между Регионалния офис на Световната здравна организация (СЗО) за Европа и Министерството на здравеопазването на Република България от името на правителството на Република България за двугодишния период 2020 – 2021 г.

Тринадесетата обща работна програма на СЗО за периода 2019 – 2023 г. (13-ата Програма) представя стратегическа визия на високо равнище за работата на СЗО и осигурява цялостно направление за петгодишния период, започващ от януари 2019 г. Програмният бюджет на СЗО за 2020 – 2021 г., одобрен от Седемдесет и втората Световна здравна асамблея, цели да превърне смелата визия на 13-ата Програма в реалност чрез осигуряване на ползи за хората на национално ниво. Това е първият програмен бюджет, разработен по 13-ата Програма и е жизненоважен елемент за осигуряване на изпълнението на стратегията, заложена в 13-ата Програма. Нейната рамка за очакваните резултати (Приложение 1) показва как целите се преобразуват в крайни продукти, които са от решаващо значение за постигането на целите за три милиарда души по 13-ата Програма и за максимално въздействие върху живота на хората на равнище държава.

Изпълнението на 13-ата Програма започва с приоритизиране от държавите членки на 9-те технически резултата и междусекторния резултат за данните и иновациите за времето на действие на 13-ата Програма, като по този начин се осигурява средносрочен хоризонт за стратегическо планиране, договорен между СЗО и държавите членки. След това се планира Двугодишно споразумение за сътрудничество за периода 2020 – 2021 г., като се вземе като отправна точка приоритетното определяне на очакваните резултати по 13-ата Програма.

Двугодишното споразумение, основано на 13-ата Програма и Дневния ред за устойчиво развитие 2030 г., се основава на концепциите, принципите и ценностите, залегнали в „Здраве 2020“ – Европейската рамка на политиката за здраве и благосъстояние, която беше приета

от Регионалния комитет на СЗО за Европа по време на неговата 62-ра сесия. По този начин Двугодишното споразумение има за цел да подпомогне Република България в увеличаване на възможностите за насърчаване на здравето на населението и намаляване на неравенствата в здравеопазването, като предприеме междуотраслов подход, свързан със здравето във всички политики – с участието на цялото общество и цялото правителство – което подчертава необходимостта от подобряване на цялостното управление на здравеопазването. Двугодишното споразумение предлага начини за постигане на по-справедливо, устойчиво и отчитащо „Здраве 2020“ здравно развитие.

ОПИСАНИЕ НА ДВУГОДИШНОТО СПОРАЗУМЕНИЕ ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО

Този документ представлява практическа рамка за сътрудничество. То е изготвено в процес на последователни консултации между националните здравни органи и Секретариата на Регионалния офис на СЗО за Европа.

Програмата за сътрудничество за 2020 – 2021 г. започна с процеса на приоритизиране на резултатите по 13-ата Програма чрез подхода „отдолу – нагоре“, предприето от страната в сътрудничество с Регионалния офис. Тази дейност беше извършена като част от трансформацията на СЗО в цялостния контекст, предвиден по 13-ата Програма. Целта на планирането отдолу – нагоре беше да се определят приоритетните здравни резултати, които да бъдат постигнати в сътрудничество на СЗО със страната през периода 2019 – 2023 г. Настоящият документ детайлизира програмата за сътрудничество, включително приоритетните резултати, предложените постижения и крайните продукти и услуги.

Секретариатът на СЗО носи управленска отговорност и е отговорен за програмните бюджетни цели, докато резултатите дефинират възприемането от държавите членки на тези цели. Резултатите са желаните промени във възможностите на държавите членки, които водят до увеличен достъп до услуги и в крайна сметка ще допринесат за устойчиви промени в здравето на населението. Промените в здравословното състояние на населението са това, което държавата членка цели да постигне въз основа на предложените резултати, разписани от Секретариата на СЗО, и следователно те са съвместна отговорност на държавата членка и Секретариата.

Следователно постигането на приоритетните резултати, определени в това Двугодишно споразумение, е отговорност както на Секретариата на СЗО, така и на правителството на Република България.

При изпълнението на това Двугодишно споразумение са предвидени различни начини на изпълнение, вариращи от специфични за отделните държави (за крайни продукти, които са силно специфични за нуждите и обстоятелствата на отделните държави) до междудържавни (адресиране на общите нужди на държавите, като се използват подходите за целия регион) и многонационални (за субрегионални нужди).

УСЛОВИЯ ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО

Договорените приоритети осигуряват рамка за сътрудничество за периода 2020 – 2021 г. Програмата за сътрудничество може да бъде преразгледана или коригирана през двугодишния период по взаимно съгласие, когато преобладаващите обстоятелства показват необходимост от промяна.

Бюджетните цели на Двугодишната програма за 2020 – 2021 г. могат да бъдат изменени по взаимно съгласие в писмена форма между Регионалния офис на СЗО за Европа и правителството в резултат например на промените в здравния статус в държавата, промените в капацитета на страната да прилага договорени дейности, специфични нужди, възникващи през двугодишния период, промени в капацитета на Регионалното бюро да

предоставя договорените резултати или предвид промените във финансирането. Всяка от страните може да иницира изменения.

След подписване на Двугодишното споразумение Министерството на здравеопазването ще потвърди/номинара национален координатор на СЗО и национални технически координатори. Националният координатор ще бъде отговорен за цялостното прилагане на Двугодишното споразумение от страна на министерството и ще се свързва редовно с всички национални технически координатори. Представителят на СЗО или ръководителят на Офиса на СЗО в страната ще отговаря за прилагането на Двугодишното споразумение от името на СЗО в тясна координация и под надзора от Регионалния офис и ще координира всяка необходима подкрепа от централата на СЗО.

Работният план на Двугодишното споразумение, включително планираните цели от програмата, продукти и услуги и график за изпълнение, ще бъде съответно съгласуван. Изпълнението ще започне в началото на двугодишния период 2020 – 2021 г.

Разпределението на бюджета на СЗО за двугодишния период показва прогнозните разходи за изпълнение на планираната работа, предимно на национално равнище. Финансирането ще идва както от корпоративните ресурси на СЗО, така и от всякакви други ресурси, мобилизирани чрез СЗО. Тези средства не трябва да се използват за субсидиране или запълване на липси във финансирането в здравния сектор, за допълване на заплатите или за закупуване на консумативи. Покупките на доставки и дарения като част от операции за реагиране при кризи или като част от демонстрационни проекти ще продължат да се финансират чрез допълнителни механизми в съответствие с правилата и разпоредбите на СЗО.

Стойността на приноса на техническия и ръководния персонал на СЗО, базиран в централата на СЗО, Регионалния офис и в географски разпределените офиси (ГРО), както и на представителя или ръководителя и персонала на съответните офиси, за осигуряването на планираните цели и резултати, не се отразява в посочения бюджет. Тази подкрепа надхвърля посочения бюджет и включва техническа помощ и други ресурси от централата на СЗО, Регионалния офис, ГРО и нефинансиран принос от националните офиси. Бюджетът и крайното финансиране, включени в настоящото споразумение, са средствата на Организацията, отпуснати за сътрудничество с Регионалния офис в рамките на работния план на страната.

Стойността на приноса на правителството, различна от тази, доставена през Секретариата на СЗО, също не е включена в Двугодишното споразумение и посочения бюджет.

Трябва също да се отбележи, че това Двугодишно споразумение е отворено за по-нататъшно развитие и принос от други източници, за да допълни съществуващата програма или да въведе дейности, които не са включени на този етап.

ЧАСТ 1. ПРИОРИТИЗИРАНИ ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО ПО 13-АТА ПРОГРАМА ЗА 2020 – 2021 Г.

1.1. Анализ на здравната ситуация

България е страна с доход, по-висок от средния, с население от 7,1 милиона¹. Тя е парламентарна република. Член е на Европейския съюз от 2007 г., след почти десетилетие на устойчив икономически растеж, макроикономическа стабилност и структурни реформи.

Очакваната продължителност на живота при раждане в България демонстрира увеличение през последното десетилетие, запазвайки разликата между продължителността на живота между мъжете и жените. Данните от Националния статистически институт отчитат средна продължителност на живота от 74,76 години за периода 2015 – 2017 г.

Индикаторът за мъжете е по-нисък от този при жените, съответно 71,26 и 78,40. Средната продължителност на живота е 6 години по-ниска от средната за ЕС – 80,9 години².

България постигна значителен напредък в здравето на своето население. Въпреки очевидното подобрене на общия здравен статус в страната обаче предизвикателствата в много области остават, свързани както с хронични незаразни болести (ХНБ), така и със заразни заболявания. Докато смъртността при всички възрасти и преждевременната смъртност намаляват, колебанията на смъртността от онкозаболявания и заболявания на храносмилателната система като цяло се покачват. България остава страна с ниска честота на разпространение на ХИВ инфекцията – 3,4 на 100 000 население за 2017 г., която е два до три пъти по-ниска от средната за Европейския регион на СЗО. Покачва се обаче абсолютният брой на новорегистрираните случаи. Докато ХНБ са най-належащият здравен проблем за България, важно е да се полагат устойчиви усилия за превенция, откриване и лечение на инфекциозни заболявания. Увеличаването и разпространението на случаи на морбили също сигнализира за проблеми с достъпа, справедливостта и ефективността на настоящите програми.

Националната програма за развитие: България 2020, фокусира основните здравни детерминанти, включително икономическото развитие, околната среда, социалното включване и стандарта на живот. Целите между Националната програма за развитие ясно са отразени в Националната здравна стратегия (НЗС).

Националната здравна стратегия 2020 отчита целите на „Здраве 2020“ и подчертава значението на междусекторното сътрудничество с неправителствения сектор. Прилагането на НЗС 2020 изисква участието на няколко министерства като ръководители на дейностите, определени в Плана за действие, или като партньори. Партньорството за здраве се оказва ускорител за по-приобщаващо участие в процеса на изграждане на политика и катализатор за повечето одобрени и приложени политики.

През 2017 г. България имаше индекс по Целите за устойчиво развитие (ЦУР) на стойност от 61, което е увеличение спрямо 2012 г., когато стойността му е 56. В рамките на ЦУР 3 България се справя най-добре по показателите за съотношението на ражданията, посещавани от квалифициран здравен персонал (99,5), осигуреност със здравни работници (93,3) и стандартизирана за възрастта смъртност, дължаща се на опасна вода, саниране и хигиена (89,1), докато най-лошите показатели са свързани с рисковете за здравето: Стандартизирано за възрастта разпространение на тютюнопушенето сред населението на възраст 10 и повече години (4,4), рисково разпространение на консумацията на алкохол (28,9) и макар да не е показател към ЦУР 3 – разпространението на наднормено тегло сред деца на възраст от 2 до 4 години (30). Прогнозната стойност на индекса по ЦУР до 2030 г.³ е 64,1.

1.2. Договорени области за сътрудничество чрез приоритизирани резултати по 13-ата Програма

1.2.1. Приоритизирани резултати по 13-ата Програма и връзки с Програма „Здраве 2020“ и Дневен ред 2030 г. в Република България

Предвид 13-ата Програма Двугодишното споразумение 2020 – 2021 цели да подпомогне Република България в стремежа ѝ да увеличи максимално възможностите за популяризиране на здравето на населението и намаляване на неравенствата в здравеопазването чрез междусекторния подход на здравеопазването във всички политики – подходи, насочени към цялото общество и цялото правителство, подчертаващи необходимостта от подобряване на цялостното управление на здравеопазването, предлагане на пътища и подходи за по-справедливо, устойчиво и отговорно здравно развитие.

Въз основа на напредъка, постигнат по време на двугодишния период 2018/2019 г., работата ще бъде фокусирана върху приоритетни очаквани резултати, определени съвместно от СЗО и Министерството на здравеопазването по време на процеса на планиране.

Хроничните незаразни болести представляват най-голямото здравно предизвикателство за България, като високите нива на преждевременна смъртност се дължат главно на сърдечно-съдови и онкозаболявания. Изпълнението на ключови препоръки на неотдавнашната оценка на СЗО „Предизвикателства на здравната система и възможности за подобряване на резултатите от ХНБ в България“ ще бъде в основата на интервенциите през двугодишния период 2020/2021 г. Ключовите области за интервенция ще бъдат следните: обединяване на усилията за приемане и изпълнение на новата Национална здравна стратегия, съсредоточена върху превенцията на приоритетните ХНБ (сърдечно-съдови заболявания, онкозаболявания) и хронични грижи; засилване на междусекторния подход за общественото здравеопазване и социалните грижи.

По отношение на превенцията на инфекциозните заболявания трябва да се полагат усилия за осигуряване на последователност на дейностите по превенция и осигуряване на равен достъп на цялото население до тях. Напред в дневния ред трябва да бъде изведено одобряване на изпълнението на Националния план за действие срещу Антимикробната резистентност (АМР).

Ще бъдат положени по-нататъшни съвместни усилия за укрепване на първичната здравна помощ чрез засилване на ефективната промоция на здравето чрез здравно консултиране в общността по рискови фактори; овластяване на пациенти с инициативи за здравна грамотност и информация за по-добър и информиран здравен избор.

Осигуряването на различни специалисти в здравния сектор е небалансирано и следва да бъдат взети мерки за увеличаване на броя на личните лекари и медицинските сестри и по-справедливо географско разпределение на здравните работници, за да се осигури равен достъп до здравни услуги на цялото население.

Финансирането на здравеопазването е друго предизвикателство за България. Правителството на България има за цел да подобри модела на грижа по отношение на финансиране на здравеопазването, включително директните плащания за здравни услуги и здравноосигурителния модел. През 2018 г. и 2019 г. Министерството на здравеопазването инициира широк обществен дебат за развитието на здравното осигуряване в страната и предстоящите секторни реформи в системата на здравеопазването. Има силен ангажимент да се създаде нов модел, който да се съсредоточи върху хората, като се гарантира по-добро здравеопазване за всички български граждани, ефективно и ефикасно използване на публичните разходи.

СЗО ще подкрепи Министерството на здравеопазването в това начинание въз основа на това Двугодишно споразумение 2020 – 2021.

По-нататъшните дейности ще бъдат ориентирани към многосекторния подход в унисон с Целите за устойчиво развитие от Дневен ред 2030, което засилва сътрудничеството между ключови заинтересовани страни както в гражданското общество, така и в правителството. Специален акцент ще бъде насочен към решение на проблемите със: високото ниво на тютюнопушене и консумация на алкохол; повишеното разпространение на затлъстяването; нарастващата тежест от ХНБ и високия дял на преки плащания от частните домакинства.

1.2.2. Връзка на Двугодишното споразумение с национални и международни стратегически рамки за Република България

Това Двугодишно споразумение подкрепя реализацията на Националната програма за развитие: България 2020 (НПР) и Националната здравна стратегия (НЗС) 2020. Настоящото Двугодишно споразумение вече идентифицира свързаните ключови цели и показатели за устойчиво развитие съгласно ЦУР и подкрепя реализирането на горепосочените цели в сътрудничество с агенции на ООН, ЕК, Световната банка и други партньори, присъстващи в страната.

1.2.3. Програмни приоритети за сътрудничество

Програмата за сътрудничество за периода 2020 – 2021 г., подробно описана в Приложение 2, е обоснована в горния анализ и е взаимно съгласувана и разработена в отговор на загрижеността за общественото здраве и продължаващите усилия за подобряване на здравния статус на населението на Република България. Споразумението има за цел да улесни стратегическото сътрудничество, което дава възможност на СЗО да участва с уникален принос.

Резултатите от програмния бюджет и свързаната с тях работа от името на Секретариата подлежат на допълнителни изменения, предвидени в Условието за сътрудничество на Двугодишното споразумение.

ЧАСТ 2. БЮДЖЕТ И ПОЕТИ АНГАЖИМЕНТИ ЗА 2020 – 2021

2.1. Бюджет и финансиране

Общият бюджет по Двугодишното споразумение за Република България е в размер 185 000 щатски долара. Ще бъдат използвани всички възможни източници за финансиране на този бюджет, като средства могат да се мобилизират и от двете страни.

В съответствие с резолюция WHA72.1 на Световната здравна асамблея Генералният директор ще оповести разпределението на наличното финансиране, след което Регионалният директор ще пристъпи към разпределението на средствата на Регионалния офис по двугодишните споразумения за сътрудничество.

Секретариатът на СЗО ще докладва на Регионалния комитет за изпълнението на годишния и двугодишния програмни бюджет.

2.2. Поети ангажменти

Правителството и Секретариатът на СЗО се ангажират съвместно да работят за мобилизиране на средствата, необходими за изпълнението на настоящото ДСС.

2.2.1. Ангажменти, поети от Секретариата на СЗО

СЗО се съгласява да осигури, при наличие на средства и съгласно нейните правила и разпоредби, резултатите и крайните продукти, определени в настоящото Двугодишно споразумение. За тази цел ще бъдат сключвани отделни споразумения със съответните изпълнители за всяка местна субсидия за разходи или директен принос за финансово сътрудничество в момента на изпълнение.

2.2.2. Ангажменти, поети от правителството

Правителството се ангажира с формулирането на политиките и процесите по изпълнение и, когато е възможно, ще осигурява работно пространство, персонал, материали, консумативи, оборудване и местни разходи, необходими за постигане на резултатите, определени в Двугодишното споразумение.

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

Общи съкращения

ДСС – Двугодишно споразумение за сътрудничество

НО – Национален офис

ЕС – Европейски съюз

EURO – Регионален офис на СЗО за Европа
ГРО – Географски разпределен офис
ОПЛ (GP – *lat*) – Общопрактикуващ лекар
13-ата Програма – Тринадесета обща работна програма
НQ – Централа
Ръководител – Ръководител на Офис на СЗО за отделна държава
ПБ – Програмен бюджет
РО – Регионален офис
ЦУР – Цели за устойчиво развитие
УЗП – Универсално здравно покритие
ООН – Организация на обединените нации
Представител – Представител на СЗО

Технически съкращения

АМР – Антимикробна резистентност
ПБД (ЕВР – *lat*) – Политика, базирана на доказателства
СОЦ (ЕОС – *lat*) – Спешен оперативен център
РККТ – Рамкова конвенция за контрол на тютюна
ИСЗ (НСАІ – *lat*) – Инфекции, свързани с медицинското обслужване
ХИВ (HIV – *lat*) – Човешки имунодефицитен вирус
ЧРЗ – Човешки ресурси за здраве
МКБ – Международна класификация на болестите
МКФУЗ (ICF – *lat*) – Международна квалификация на функционалността, уврежданията

и здравето

МЗП – Международни здравни правила
INSPIRE – Седем стратегии за прекратяване на насилието над деца
СВО (JEE – *lat*) – Съвместно външно оценяване
ППЗ GАР – Програма за психично здраве GАР
НК – Национален координатор
ХНБ – Хронични незаразни болести
НПР – Национална програма за развитие
НЗС – Национална здравна стратегия
ПЗП – Първична здравна помощ
СЗО – Световна здравна организация/Социално здравно осигуряване
ГПТМХ (GYTS – *lat*) – Глобално проучване на тютюнопушенето сред младите хора

¹ Евростат.

² Национален статистически институт, Здравеопазване за всички бази данни, СЗО/EURO.

³ Институт по здравни показатели и оценка.